

EPISTOLA I^a AD CORINTHIOS

ARGUMENTUM.

Corinthus, a Cicerone totius Græciae lumen appellata, abundabat opibus, mercibus metallis et præsertim ære. Ex hac opulentia emanavit fastus, libido, et tanta magnificentia, ut abierint in proverbium : « Non cuivis homini contingit adire Corinthum ».

Paulus Corinthum adiit et per decem et octo menses in ea Evangelium prædicavit cum tanto profectu ut alibi ipse postea Corinthorum sapientiam, prophetiam et alia dona celebret. Hinc orta sunt superbia, contentiones, et schismata, præsertim postquam Apollo supervenit et Paulo ob eloquentiam suam ab illis prælatus est: quæ schismata vehementer reprehendit Apostolus in hac epistola.

Deinde plura dubia sibi a Corinthiis proposita solvit: litigia com-
ram judice infideli et fornicationem insectatur; de matrimonio
et virginitate dis serens, matrimonio virginitatis consilium antepo-
nit; idolothytorum esum prohibet non quasi per se illicitum sed
propter vitandum infirmorum scandalum, asserens se, ob hunc
scandali timorem, victimum sibi debitum voluisse manu sua compa-
rare. De mulierum velatione et Eucharistica agape disserit; de
excellentia charitatis et de resurrectione disputat. Denique jubet
eleemosynam pro pauperibus Hierosolymitanis colligi, et salutatio-
nibus epistolam claudit.

Scripta fuit hæc epistola ante epistolam ad Romanos, ex Epheso,
anno Christi 57.

CAPUT I.

Deo gratias reddit Apostolus pro beneficiis quæ in Corinthios effudit. Insectatur schisma quo aliquot apostolos aliis anteponebant, docens eos prædicationis virtutem a cruce non autem ab eloquentia humana provenire, ut patet ex eo quod Deus stultos et infirmos et ignobiles ad propagationem Evangelii vocavit, non autem sapientes aut nobiles hujus mundi.

Paulus, vocatus apostolus Jesu Christi per voluntatem Dei, et Sosthenes, (olim) synagogæ princeps, hodie vero frater (in Christo et testis hujus epistolæ, salutem damus)

Ecclesiæ Dei quæ est Corinthi, (fidei quæ est Corinthi, sanctificatis in Christo Jesu, vocatis sanctis cum omnibus qui invocant nomen Domini nostri Jesu Christi, in omni loco ipsorum et nostro,

Gratia vobis et pax a Deo Patre nostro et Domino Jesu Christo.

Gratias ago Deo meo semper pro vobis meo semper pro vobis in gratia Dei quæ data est vobis in Christo Jesu,

Quòd in omnibus (donis spiritualibus) divites facti estis in illo (seu per illum, estis in illo, in nempe et præsertim) in omni verbo (a

Paulus (ego), vocatus (ut sim) apostolus Jesu Christi per voluntatem Dei, et Sosthenes, (olim) synagogæ princeps, hodie vero frater (in Christo et testis hujus epistolæ, salutem damus)

Ecclesiæ Dei quæ est Corinthi, (fidei quæ est Corinthi, sanctificatis (per baptismum et gratiam quam hauriunt) in Christo Jesu, (et) vocatis (ut sint ex) sanctis, cum omnibus (Christianis), qui invocant nomen Domini nostri Jesu Christi in omni loco (sive in loco) ipsorum (sive) et (in) nostro. (Salutem vobis damus, inquam, et exoptamus ut)

Gratia vobis et pax (dentur) a Deo Patre nostro et Domino (nistro) Jesu Christo.

Gratias ago Deo meo semper pro vobis (quòd adducti et confirmati estis) in gratia Dei quæ data est vobis in Christo Jesu,

(qui est fons omnis gratiæ: gratias ago ei, inquam,)

vobis tum auditio tum prædicato,) et in omni scientia (et intelligentia spiritali: quibus duabus scientiæ et verbi donis apparet),

Sicut (per) testimonium (irrecusabile, quòd evangelium) Christi confirmatum est (et multum profecit) in vobis,

Ita ut nihil vobis desit (ex donis divinis) et in ulla gratia (quæ competit) expectantibus (secundam) revelationem Domini nostri Jesu Christi, (quæ fiet in ejus ultimo adventu. Gratias ago, inquam, illi Deo)

Qui (vos jam confirmavit in fide et gratia), et confirmabit vos (ut possitis) usque in finem (perstare) sine (ullo) crimine (et innocentes inveniri) in die (secundi) adventus Domini nostri Jesu Christi.

Fidelis (enim est promissis suis ille) Deus, per quem vocati estis in societatem (seu communionem fidei et gratiæ et gloriæ) Filii ejus Domini nostri Jesu Christi; (proindeque non sine causa suum vobis subtrahet auxilium, quod jam dare cœpit et deinceps se daturum promisit. Ex parte autem vestra sunt adimplendæ aliquot perseverantiae conditiones, quarum hæc prima sit, scilicet):

Obsecro autem vos, fratres, per nomen Domini nostri Jesu Christi, (in cuius unam eamdemque societatem vocati estis), ut idipsum (sentiatis et) dicatis omnes, et non sint in vobis schismata, sitis autem perfecti (seu perfecte adunati) in eodem

omni verbo et in omni scientia,

Sicut testimonium Christi confirmatum est in vobis,

Ita ut nihil vobis desit in ulla gratia, expectantibus revelationem Domini nostri Jesu Christi,

Qui et confirmabit vos usque in finem sine criminе, in die adventus Domini nostri Jesu Christi.

Fidelis Deus per quem vocati estis in societatem Filii ejus Jesu Christi Domini nostri.

Obsecro autem vos, fratres, per nomen Domini nostri Jesu Christi, ut idipsum dicatis omnes et non sint in vobis schismata, sitis

autem perfecti in eodem sensu et in eadem sententia.

Significatum est enim mihi de vobis, fratres mei, ab iis qui sunt Chloes, quia contentiones sunt inter vos,

Hoc autem dico quod unusquisque vestrum dicit: Ego quidem sum Pauli, ego autem Apollo, ego vero Cephæ, ego autem Christi.

Divisus est Christus? Nunguid Paulus crucifixus est pro vobis? aut in nomine Pauli baptizati estis?

Gratias ago Deo quod neminem vestrum baptizavi nisi Crispum et Caium: (unde mihi timendi locus non est)

Ne quis dicat quod in nomine meo baptizati estis. (Memini tamen quod estis:

sensu et in eadem sententia. (Hoc vos admoneo);

Significatum est enim mihi de vobis, fratres mei, ab iis qui sunt Chloes, quia contentiones sunt inter vos (de excellentia magistrorum vestrorum. Ego)

Hoc autem dico (et doleo) quod unusquisque (ex minus sapientibus) vestrum dicit (quoad ministros Christi): Ego quidem sum (catechumenus et discipulus) Pauli, ego autem, (ait alter, sum discipulus) Apollo (utpote eloquentioris), ego vero, (ait tertius, sum discipulus) Cephæ (utpote capitis Ecclesiae); ego autem, (et ille multo rectius, sum discipulus) Christi. (Ego vero a vobis quero an-

Divisus est Christus (in plures Christos, quorum unus sit Christus Pauli, alter Christus Apollo, vel Cephæ? nonne unus et idem Christus ab Apostolis prædicatur, utpote solus pro vobis crucifixus?) Nunguid Paulus crucifixus est pro vobis, aut in nomine Pauli baptizati estis? (Ego autem, ne huic schismati ex baptismō orienti occasionem vel remotissimam vobis attulerim),

Gratias ago Deo quod neminem vestrum baptizavi nisi Crispum et Caium: (unde mihi timendi locus non est)

Ne quis (vestrum) dicat quod in nomine meo baptizati estis. (Memini tamen quod

Baptizavi autem et Stephanæ domum; cæterum nescio si quem alium baptizaverim. (De hoc non doleo),

Non enim misit me Christus baptizare (principaliter), sed (principalius) evangelizare non in sapientia (affectata) verbi (humani), ut non evacuetur (et pro nihilo reputetur) crux Christi (in opere conversionis quæ tunc imputari posset eloquentiæ humanæ. Hanc eloquentiam humanam ego verbo vim sortienti de cruce longe postpono, et hoc quidem rationabiliter);

Verbum enim (procedens de virtute) Crucis (salvaticis, si incredulis et propter suam incredibilitatem) pereuntibus quidem (prout) stultitia (acceptum et visum) est, (e contra) iis autem qui (credunt in illud et propter hanc fidem) salvi fiunt, id est, nobis, Dei virtus (et medium) est (quod nostram salutem efficaciter operatur. Unde verbi prædicatores ex hac crucis virtute, non autem ex eloquentia humana, prædicationis fructum expectare debent. Quam parum hanc humanam eloquentiam curet nos Deus admonuit):

Scriptum est enim (in libro Isaiæ): Perdam (et irritam faciam) sapientiam (humane) sapientium et prudentiam (humane) prudentium reprobabo, ne causa conversionis fiat; et nonne equidem haec reprobatio satis patet ex infirmitate eorum quos ad prædicationem Evangelii et ad conversionem mundi elegit?

Baptizavi autem et Stephanæ domum; cæterum nescio si quem alium baptizaverim.

Non enim misit me Christus baptizare sed evangelizare, non in sapientia verbi, ut non evacuetur crux Christi,

Verbum enim crucis pereuntibus quidem stultitia est; iis autem qui salvi fiunt, id est nobis, Dei virtus est.

Scriptum est enim: Perdam sapientiam sapientium et prudentiam prudentium reprobabo.

Ubi sapiens ?
ubi scriba ? ubi
conquisitor hujus
sæculi ? Nonne
stultam fecit Deus
sapientiam hujus
mundi ?

Nam quia in
Dei sapientia non
cognovit mundus
per sapientiam
Deum, placuit
Deo per stultitiam
prædicationis sal-
vos facere cre-
dentes.

Quoniam et Ju-
dæi signa petunt
et Græci sapien-
tiam querunt.

Nos autem præ-

Ubi (enim inter hos electos invenitur
aliquis humane) sapiens ? ubi (invenitur
aliquis doctor seu) scriba ? ubi (invenitur
aliquis physicus seu) conqueritor (arcano-
rum naturæ et) hujus sæculi ? (Nedum
scientia aut nobilitate eorum uteretur ad
conversionem mundi), nonne (e contra)
stultam fecit Deus sapientiam hujus mundi,
(ejus cooperationem reprobando et
modum ei contrarium eligendo ? Et ita
egit ad puniendam eorum superbiam) ;

Nam quia (et postquam expertum est
quòd) in Dei sapientia, (per creationem et
gubernationem mundi tam evidenter os-
tentia), non cognovit mundus (philosophorum)
per sapientiam (hujus creationis
Deum esse auctorem mundi et salutis),
placuit Deo per stultitiam prædicationis,
(Deum crucifixum prædicantis), salvos fa-
cere (eos qui forent) credentes (in eam.
Stultitiam esse eis dixi hanc viam conver-
sionis a Deo electam ; et hoc patet)

Quoniam (seu ex eo quòd) et Judæi (pro-
digii assueti mirabilia) signa petunt (ut
eorum auctoritate convincantur), et (ex
altera parte) Græci sapientiam (per ratio-
nes philosophicas expositam) querunt (ut
conditionem, sine qua veritati asquiescere
nolunt. Quid ergo humane loquendi minus
aptum videtur ad amborum populorum
conversionem assequendam quam modus
prædicationis a Deo adoptatus ? Nam, ex
Dei mandato),

Nos autem (nihil aliud) prædicamus (nisi)

Christum crucifixum, (factum) Judæis qui-
dem scandalum (quia eum cum humana
potestate et majestate venturum expecta-
bant, et factum) Gentibus autem stultitiam
(quia hunc crucifixum esse Deum credere
noluerunt ; et nihilominus constat ambo-
bus, scilicet)

Ipsis autem vocatis Judæis atque Græ-
cis, (illum Jesum) Christum (fuisse vere
Messiam præ se ferentem) Dei virtutem et
Dei sapientiam (qua salvi facti sunt. Et
eventu patuit)

Quia (seu quòd illud) quod stultum (ho-
minibus visum) est (ex parte) Dei, (nempe
modus redemptionis a Deo electus), sa-
pientius est (omnibus modis qui ab) homi-
nibus (concipiuntur); et (patuit quòd illud)
quod infirmum (visum) est (ex parte) Dei,
(nempe infirmitas nativitatis, humanitatis
et mortis Christi,) fortius est (fortitudine
quæ ab) hominibus (exeritur. Et ut vobis
manifestius appareat, ut superius dixi, Deo
placuisse per stultitiam crucis salvos fa-
cere credentes, attendite et)

Videte enim vocationem vestram (seu
modum quo vocati estis ad fidem), fra-
tres; (nonne vobis appareat quia (seu quòd)
non multi (ex ministris et discipulis Evan-
gelii a Deo electi sint inter eos qui) secun-
dum carnem et sapientiam humanam sa-
piunt), non multi (qui sint secundum sæcu-
lum) potentes, non multi (qui sint) nobiles
(nobilitate humana) :

Sed (e contra, ea instrumenta), quæ

dicamus Chri-
stum crucifixum,
Judæis quidem
scandalum, Genti-
bus autem stulti-
tiam.

Ipsis autem vo-
catis Judæis at-
que Græcis, Chri-
stum Dei virtu-
tem et Dei sapien-
tiam;

Quia quod stul-
tum est Dei sa-
pientius est ho-
minibus, et quod
infirmum est Dei
fortius est homi-
nibus.

Videte enim vo-
cationem vestram
fratres, quia non
multi sapientes
secundum car-
nem, non multi
potentes, non mul-
ti nobiles,

Sed quæ stulta

sunt mundi elegit Deus ut confundat sapientes, et infirma mundi elegit Deus ut confundat fortia;

Et ignobilia mundi et contemptibilia elegit Deus et ea quae non sunt ut ea quae sunt destrueret,

Ut non glorietur omnis caro in conspectu ejus.

Ex ipso autem vos estis in Christo Iesu qui factus est nobis sapientia a Deo et justitia et sanctificatio et redemptio,

Ut quemadmodum scriptum est: « Qui gloriatur, in Domino gloriatur. »

stulta sunt (ex opinione) mundi, elegit Deus, ut confundat sapientes (hujus saeculi); et (ea, quae videntur) infirma (juxta sensum) mundi, elegit Deus, ut confundat (ea quae hominibus videntur esse) fortia;

Et (item instrumenta quae) ignobilia (oculos) mundi et contemptibilia (habentur, sicut Crux et Apostoli), elegit Deus; et (elegit) ea, quae (sunt quasi res quae in pretio) non sunt, ut ea quae sunt (apud eos in magno pretio, scilicet eloquentiam humanam, philosophiam, et nobilitatem) destrueret; (et ita a Deo actum est)

Ut non glorietur omnis caro (propriis et humanis dotibus) in conspectu ejus, (quasi suae aut aliorum conversionis meritum ex ipsis depromat. Unde sequitur quod)

Ex ipso autem (et solo Deo) vos estis (stabiliti) in Christo Iesu qui (sic, per suam sapientiam, justitiam, sanctificationem et redemptionem nobis communicata), factus est nobis sapientia a Deo (præstata) et justitia et sanctificatio et redemptio (nostra),

Ut (fiat) quemadmodum scriptum est, (scilicet): Qui gloriatur (de sua conversione et salute, meminerit se) in Domino (hausisse omnia unde) gloriatur.

CAPUT II.

Extollit Apostolus sapientiam spiritualem super sapientiam naturalem. Declarat se Christum prædicare non in doctis humanæ sapientiæ verbis sed in ostensione Spiritus et virtutis. Aserit se tamen sapientiam loqui inter perfectos, sed sapientiam a Spiritu sancto revelatam. Docet hominem spiritalem, non vero animalem, ea percipere quae sunt Dei.

Et (ideo) ego, cum venissem ad vos (convertendos), fratres, veni (loquens) non in sublimitate (et ornato genere) sermonis (humani) aut sapientiæ (humanæ; non ita apud vos) annuntians (fui) vobis testimonium (seu Evangelium) Christi.

Non enim judicavi (nec magnifici) me scire (aliud) aliquid inter vos nisi Jesum Christum et hunc crucifixum; (non quod alia mysteria non noverim et prædicaverim, sed quod instantius vobis inculcare voluerim in sola Cruce esse gloriandum, sperandum et vivendum).

Et (ideo) ego in infirmitate (et in tribulatione et persecutione) et timore et tremore multo (versatus) fui apud vos (propter infestationem Judæorum et Gentilium, et quidem ut Dei crucifixi prædicatorem decebat);

Et sermo meus et prædicatio mea, (qua vos allocutus sum), non (constituit) in persuasilibus humanæ sapientiæ verbis, sed in ostensione (et demonstratione) spiritus (fidem adstruente in vobis), et (in potentia

Et ego, cum venissem ad vos, fratres, veni non in sublimitate sermonis aut sapientiæ, annuntians vobis testimonium Christi.

Non enim judicavi me scire aliquid inter vos nisi Jesum Christum et hunc crucifixum.

Et ego in infirmitate, et timore et tremore multo fui apud vos,

Et sermo meus et prædicatio mea non in persuasilibus humanæ sapientiæ verbis, sed in ostensione spiritus et virtutis.

divinæ) virtutis (quæ patuit in prodigiis per me a Deo patratis. (Et ita usus sum),

Ut fides vestra non sit in sapientia hominum, sed in virtute Dei.

Sapientiam autem loquimur inter perfectos, sapientiam vero non hujus sæculi neque principum hujus sæculi qui destruuntur;

Sed loquimur Dei sapientiam in mysterio (et secreto apud paucos utpote proiectores et perfectiores, sapientiam, inquam), quæ abscondita est (indignis et revelatur iis quibus solis eam communicare decet, hanc sapientiam) quam prædestinavit Deus ante sæcula in gloriam nostram,

Quam nemo principum hujus sæculi cognovit; si enim cognovissent, nunquam Dominum gloriæ crucifixissent.

Ut fides vestra non (habeatur a vobis aut ab aliis quasi) sit (fundata) in sapientia hominum, sed in (sola) virtute (et efficacia verbi) Dei. (Nolite tamen credere quavis sapientia et scientia nostram prædicationem vacare; nam)

Sapientiam autem (et altiora fidei mysteria) loquimur, (sed tantummodo quando) inter perfectos (et doctrinæ sublimioris capaces adstamus; eis prædicamus sapientiam, inquam), sapientiam vero non hujus sæculi neque principum hujus sæculi (nempe dæmoniorum et primatum) qui destruuntur (ab Evangelio et regno Christi);

Sed loquimur Dei sapientiam in mysterio (et secreto apud paucos utpote proiectores et perfectiores, sapientiam, inquam), quæ abscondita est (indignis et revelatur iis quibus solis eam communicare decet, hanc sapientiam) quam prædestinavit (et elegit) Deus ante sæcula (tangam modum quo nos duceret in viam salutis et) in gloriam (suam et) nostram.

Quam (gloriam et quam sapientiam) nemo principum hujus sæculi (sive ex Iudæis sive ex dæmonibus) cognovit; si enim cognovissent (illam sapientiam qua Deus Incarnationem sui Filii ad salutem nostram et gloriam suam prædestinabat), nunquam Dominum (istius) gloriæ (et sapientiae) crucifixissent, (ne ad tale ejus con-

siliū perficiendum concurrerent. Non cognoverunt eam, inquam);

Sed (abscondita fuit eis hæc sapientia necnon et gloria quæ est finis hujus sapientiæ, ita ut fieret) sicut scriptum est (apud Isaiam dicentem) quod oculus (humanus) non vidit, nec auris (humana) audivit, nec in cor (seu in mentem) hominis ascendit (intelligentia felicitatis et gloriæ), quæ præparavit Deus (tum in hac vita tum in altera) iis qui diligunt illum. (Quod autem eis abscondit)

Nobis autem revelavit Deus, (non per conceptionem naturalem, sed) per Spiritum suum (cui illud scrutari et plene cognoscere competit); Spiritus (Dei) enim omnia scrutatur (et) etiam profunda (mysteria quæ latent in secreto) Dei. (Hæc scrutatur Spiritus, inquam, et ipse solus; quomodo enim Dei secreta penetraret homo qui ne alterius quidem hominis secreta penetrare valet) ?

Quis enim hominum scit quæ sunt (in animo) hominis nisi (ipse et solus) spiritus hominis qui est in ipso? Ita et (ea), quæ (in secreto) Dei sunt, nemo cognovit nisi (solus) Spiritus Dei qui in ipso est. (Quæ Dei secreta Spiritus per seipsum et directe novit);

Nos autem (ea scimus indirecte et per revelationem, quam in nobis infundere dignatus est; nam) non spiritum (seu sapientiam) hujus mundi accepimus, sed Spiritum qui ex Deo (infusus) est in nobis;

Sed sicut scriptum est quod oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit quæ præparavit Deus iis qui diligunt illum.

Nobis autem revelavit Deus per Spiritum suum: Spiritus enim omnia scrutatur, etiam profunda Dei.

Quis enim hominum scit quæ sunt hominis nisi spiritus hominis qui in ipso est? Ita et quæ Dei sunt nemo cognovit, nisi Spiritus Dei:

Nos autem non spiritum hujus mundi accepimus sed Spiritum qui ex Deo est, ut sciamus quæ a

Deo donata sunt
nobis ;

et nos ad cœlestia credenda et sectanda
evehit et impellit ita ut sciamus (et in-
telligamus valorem eorum honorum cœ-
lestium, quæ nec oculus vidit nec mens
humana intellexit) quæ a Deo donata sunt
nobis (nunc promissive, effective autem
danda sunt in futurum).

Quæ et loqui-
mur non in doctis
humanæ Sapien-
tiæ verbis, sed in
doctrina spiritus,
spiritualibus spi-
ritualia compa-
rantes,

Quæ (dona cognoscimus, inquam), et
(de iis) loquimur non in doctis humanæ
sapientiæ verbis, sed in doctrina (et iis
verbis quæ nos docet inspiratio S.) Spi-
ritus, spiritualibus (rebus verba) spiritualia
comparantes (seu accommodantes. Hæc
spiritualia spiritualibus verbis explanamus,
et soli spirituales ea intelligere possunt ;
nam)

Animalis autem
homo non percipit
ea quæ sunt Spi-
ritus Dei; stulti-
tia enim est illi
et non potest in-
telligere quia spi-
ritaliter examina-
tur.

Animalis *autem* homo, (qui sensus tan-
tum et naturale rationis lumen sequitur),
non percipit ea quæ sunt (procedentia ex
inspiratione) Spiritus Dei; stultitia enim
est illi (quidquid est spirituale), et (illud)
non potest intelligere, quia (rationaliter
aut animaliter examinat quod) intelligi-
bile non est si non) spiritualiter examina-
tur. (Spiritualibus autem spiritualia con-
fidenter communicamus, quia scimus
quod)

Spiritualis au-
tem judicat om-

Spiritualis autem (homo) judicat ¹ om-
nia (secundum regulam fidei et prudentiæ

¹ Hinc Calvinus conciluit unumquemque privatum esse judicem controver-
siarum fidei et interpretem Scripturarum. Cui respondemus ; 1o An omnes
Christiani sunt fidelis ? 2o Nonne alii ignorant ulrum talis vel talis privatus
habeat hunc verum spiritum ; ergo non aliquis privatus potest esse judex
fidei, sed concilia et pontifex quos posuit Deus regere et docere Ecclesiam.

divinæ quam a Deo immediate vel ab Ec-
clesia Dei interprete mediate accipit, et
ea recte judicat); et ipse, (quoad fidem et
doctrinam, a nemine (qui spiritualis non
sit, competenter) judicatur, (quia cæteri
non nisi per lumen rationale judicant ea
quæ per solum revelationis lumen judi-
canda sunt) :

Quis (est) enim (ex hominibus animali-
bus qui cognovit sensum seu consilia)
Domini, (et) qui instruat eum (Dominum
et hominem spiritualem a Deo instru-
ctum? Certe nullus : atqui) nos autem,
(qui sumus spirituales et a Deo edoeti,
certi sumus quod ex ejus revelatione)
sensum (et intelligentiam doctrinæ)
Christi habemus; (ergo certa est fides
nostra et nemo ei recte contradicere po-
test).

Quis enim cog-
novit sensum Do-
mini, qui instruat
eum ? Nos autem
sensum Christi
habemus.

CAPUT III.

Insistit Apostolus schismati de ministrorum excellentia pro-
pugnando, docens Christum solum esse Ecclesiæ fundamentum
quo omnia nisi debent. Eis commendat templum Dei quod ipsi
sunt, et admonet eos ut vitent quidquid hoc templum violare
posset.

Et ego, fratres, (libenter spiritualia
vobis impertitus essem, sed) non potui
vobis loqui quasi spiritualibus, sed quasi
carnalibus (utpote sensum carnis adhuc
sequentibus. Itaque) tanquam parvulis in
Christo (et in ejus doctrina rudibus)

Et ego, fratres,
non potui vobis
loqui quasi spi-
ritualibus, sed qua-
si carnalibus.Tan-
quam parvulis in
Christo